

Representantforslag om å oppheve frysevedtaket for behandling av søknader om godkjenning som friskole med særskilt profil eller videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogrammer

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) representerer frittstående skoler som driver på ideelt grunnlag.

Kunnskapsdepartementet har foreslått å fjerne muligheten for å få godkjent videregående opplæring i yrkesfaglig utdanningsprogram og særskilt profil (friskoleloven §2-1 andre ledd bokstavene h) og i). Inntil lovendringsforslaget blir behandlet i Stortinget, har departementet også stanset all behandling av søknader fra nye og eksisterende skoler som har et av disse godkjenningsgrunnlagene.

NFFL vil i denne høringen uttrykke at det oppleves som svært urimelig at gjeldende lov er satt til side i påvente av behandlingen av regjeringens lovendringsforslag. Forutsigbarhet er avgjørende for å drive gode og seriøse skoleinstitusjoner. Det oppleves som lite forutsigbart at gjeldende lovverk kan settes til side over natten av en ny regjering.

Når forvaltning endres før lovendringsforslag har vært på høring, gir det en opplevelse av at høringsrunden er en uvesentlig del av arbeidet som fører fram mot en lovendring. Det gir også en opplevelse av at regjeringen tar resultatet av Stortingets behandling for gitt. Dette gjør at både høringsrunde og stortingsbehandling framstår som formaliteter i endringer av loven. Lovendringer bør baseres på en åpen debatt hvor alle momenter kommer på bordet og alle berørte parter får mulighet til å uttale seg, før lovgivende myndighet fatter et vedtak.

Om de foreslåtte godkjenningsgrunnlagene blir vedtatt fjernet fra dagens friskolelov, mener NFFL også at det er urimelig at eksisterende skoler kun skal kunne få godkjent nødvendige driftsendringer. Om godkjenningsgrunnlagene fjernes, bør fortsatt eksisterende skoler ha mulighet til å søke om utvikling og tilpasninger ut fra hensyn til elevene, samfunnet og ivaretagelse av fag og spisskompetanse.

NFFL vil med bakgrunn i dette nevne to eksempler på hvordan lovendringsforslaget og frysevedtaket slår ut.

Eksempel 1: Møbelsnekkerskolen på Mysen

NFFL representerer tre kulturarvskoler som sikrer undervisning i små tradisjonshåndverksfag som utgjør en del av den immaterielle kulturarven. Dette er små fag som Norge har forpliktet seg til å ivareta gjennom UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

I februar 2021 sendte en av disse skolene, Møbelsnekkerskolen, inn søknad om å utvide med Vg2 søm og tekstilhåndverk. I sin søknad spesifiserte skolen at de vil opprette undervisning i møbeltapetsering som i dag et verneverdig fag. Det finnes i dag ikke et undervisningstilbud for dette faget hverken i offentlig skole eller i frittstående skole, og bransjen har gitt støtte til skolens søknad

og har uttrykt at det er et stort behov for et undervisningstilbud hvis dette faget skal ivaretas for framtida. Det er altså møbeltapetsering som skolen vil sørge for et tilbud for, men Vg2 søm og tekstil er et yrkesfaglig utdanningsprogram og søknaden fra Møbelsnekkerskolen er derfor stilt i bero. Dette fikk skolen varsel om i november 2021. Den foreslåtte lovendringen vil sette en stopper for at det opprettes et skoletilbud for dette faget og det er derfor vanskelig å se hvordan dette verneverdige håndverket skal ivaretas for framtida. Dette er også viktig kompetanse for å kunne ivareta vår materielle kulturarv for framtida.

Flere av yrkesfagtilbudene blant NFFLs videregående skoler, er det svært få eller ingen fylker som tilbyr. Skolene rekrutterer også elever fra hele landet og utgjør i dag et tilbud det offentlige ikke klarer å opprettholde av økonomiske eller andre grunner.

Eksempel 2: Toppidrett på ungdomstrinnet

Toppidrett er allerede veletablert på videregående nivå. Med godkjenningsgrunnlag som profilskole, ble det også mulig å opprette toppidrettskoler på ungdomsskolenivå. NFFL mener det mangler en god begrunnelse for å fjerne denne muligheten.

Toppidrett på ungdomsskolenivå er et skoletilbud som er aktuelt for en mindre gruppe elever med et spesielt talent og gir disse elevene en mulighet til å satse på toppidrett samtidig som de får en god skolegang. Dagens friskolelov åpner for et slikt tilbud på ungdomsskolenivå. Lovendringsforslaget vil imidlertid utelukke denne muligheten og frysvedtaket har også fjernet denne muligheten før et lovendringsforslag er behandlet.

For ungdom som ønsker å satse på idrett tidlig, er det viktig å få gode og trygge rammer rundt idretten. Nå idrett og skole kombineres fra ungdomsskolealder vil det bidra til et godt samarbeid mellom skole, hjem og klubb. Det er viktig også for å utvikle idrettslig allsidighet, samt grunnleggende verdier og holdninger.

NFFL mener det er svært gode idretts- og skolefaglige grunner til å beholde muligheten til å etablere idrettsungdomsskoler også i framtida og vil vise til Norges Idrettsforbunds høringsuttalelse før lovendringen i 2015:

«NIF støtter høringsnotatets forslag om at ungdomsskoler også kan gi elever utvidet tilbud om idrettslig aktivitet. Gjennom slike tilbud kan elever som ønsker å utforske sitt idrettspotensial, bli bedre rustet for senere spesialisert trening i den idretten de velger. [...] NIF mener det er helt feil og misvisende å bruke begrepet «toppidrettsungdomsskole». Det idrettsfaglige innholdet på ungdomsskoletrinnet skal fokusere på utvikling av gode holdninger, solid utvikling av generelle – og etter hvert – spesielle allsidige, varierte og grunnleggende basisferdigheter, samt generell kunnskap om utvikling av prestasjonsidrett. [...] På ungdomsskolenivå er det spesielt viktig med hyppig foresattekontakt og kontakt med klubbtrenerne. Idrettsaktiviteten i skolen skal være et supplement til klubbaktiviteten og tydelig forankret i utøvernes klubber. Et hovedprinsipp må være at elevene skal få tilbud om slik aktivitet i eget nærmiljø, så nær eget bosted som mulig.»

Hvis godkjenningsgrunnlaget ikke videreføres, kan et alternativ være rammer eller begrensninger som ikke ligger i dagens lovgivning. Eksempelvis kan et krav være at profilskoler innen idrett må opprettes i tilknytning til et toppidrettsgymnas. Et annet alternativ er å åpne for profilskoler innen idrett på ungdomsskolenivå i avsnitt om godkjenningsgrunnlaget for toppidrettsgymnasene i paragraf §2-1 i friskoleloven.